נועם אלימלך — מטות

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל. דהנה הצדיק הרוצה להמשיך השפעות על ישראל צריך לחבר עמו שאר צדיקים, שע"י הדיבור המדבר עמהם הוא משפיע לכל ישראל, והם המסייעים אותו אל הטוב ההוא להסתים פי המקטרג מעליו בזכות הרבים, משא"כ כשהוא לבדו צריך כח גדול ויד חזקה להשקיט המקטרג לבל ישלוט בו. וזהו שאמר משה רבינו ע"ה "איכה אשא לבדי כו'", פירוש כשאני לבדי בלא התחברות שאר צדיקים הוא למשא עלי להמשיך לכם צורכיכם כו'. וזהו "וידבר משה אל ראשי המטות" פירוש שחיבר עצמו עם הצדיקים, "לבני ישראל" כמו בשביל ישראל, להמשיך להם שפע. וק"ל.

וזהו "עורי צפון ובואי תימן", ר"ל הסיבה שעל ידה תעורר את הצפון היא השפעות פרנסה ע"ש "מצפון זהב יאתה", "ובואי תימן" צריך אתה שתבוא למדרגות "תימן", ע"ד הרוצה להחכים ידרים, והיינו התחברות הצדיקים והחכמים כנ"ל.

בדרך אחרת. "וידבר משה אל ראשי המטות כו' זה הדבר אשר צוה ה'", ע"פ דאיתא בגמרא "כל הנביאים נתנבאו ב"כה", נוסף עליהם משה שנתנבא בלשון "זה הדבר"". ולהבין הפרש שביניהם ומה נפקא מינה באיזה הלשון שניבאו. ונראה כי דרך הצדיק הגדול אשר רוח אלקים דבר בו בגודל קדושתו, אז השומע דבריו, נדמה לו שכדבריו הקדושים כן כתוב בתורה הקדושה, ומוצא פסוקים המסייעים לדברי הצדיק, והוא אומר על דברי הצדיק "זה הדבר אשר צוה ה'", פירוש אלו דברים שהצדיק דיבר הם הדברים הנאמרים מפי ה'. ויש שאר צדיקים אשר אינם במדרגתם כ"כ שיהיו כל השומעים נדמים בעיניהם כאילו כתובים בתורה, אלא שמעידים על דבריהם שהם דברי יושר ואמת ודברי אלקים חיים, אבל אינם מוצאים אותם כתובים בתורה. וזהו "כל הנביאים מתנבאים בכה", פירוש שהיו מעידין על דבריהם לאמר כה ראוי ונכון, "נוסף עליהם משה שהתנבא בלשון זה הדבר", פירוש שהיו אומרים על דבריו זה הדבר אשר צוה ה', פירוש שרוח אלקים כ"כ דבר בו עד שהיו מעידים הכל שדבריו דברי תורה והמה בכתובים.

וזהו "וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר", פירוש כנ"ל שיאמרו בני ישראל על דבריהם זה הדבר אשר צוה ה'. והבן.

איש כי ידור נדר כו'. נ"ל דהנה האדם יש בו חלק אלוה ממעל, וצריך האדם להכין ולעשות דירה נאה להחלק הזה דהיינו בעולמות עליונים, וזהו "כי ידור" לשון דירה, "לה'" ר"ל לחלק אלוה, וזהו שאמרו חז"ל "סתם השוכר דירה הוא לתלתין יומין", זה רמז על האדם הרוצה לקנות דירה לחלקו ממעל, צריך לתקן מעשיו בכל תלתין יומין, דהיינו להרהר בתשובה ולהדר על כל מעשיו שעשה כל שלשים יום, שלזה תקנו חז"ל להתענות בכל ער"ח כדי לפשפש במעשיו, ולזה רמזו על ריב"ל שהיה מהדר תלמודו כל ל' יום.

"או השבע שבועה", פירוש שבועה הוא מלשון שבעה, שצריך האדם לעבוד בז' מדריגות, ע"ד שפרשתי "ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת" רמז שצריך לתקן הששה קצוות ואחר זה יבוא אל המדריגה השביעית היא קדושת שבת, וזהו "השבע שבועה" דהיינו ז' מדריגות שכל אחד כלול משבעה.

"לאסור איסר על נפשו" רמז אחר שיבוא הצדיק לכל המדריגות, צריך לראות בשכלו ולהבין שעדיין לא יצא ידי חובתו בעבודתו, וידמה בעיניו תמיד כאילו מקצר בעבודה ולמצוא בעצמו תמיד חסרונות וחטאים ואיסורים, כדי שע"י פשפושו במעשיו יהיה דבוק עם העולם למטה ויהיה מקושר עמהם להשפיעם רב טוב הצטרכותם. וזהו "לאסור איסר על נפשו", פירוש למצוא תמיד שעשה איסורים של חטא. וזהו שאמרו "הכורע בברוך צריך שיראה איסר נגד לבו", פירוש צריך שיוכנע כ"כ שיראה איסור כנגד לבו, להיות נגד לבו שעשה איסורים וחטאים, למען הפעולה הנ"ל להטיב לישראל ע"י התקשרותו בהם. וזהו שאמרו על ר"ע "כשהיה מתפלל בציבור היה מקצר ועולה", פירוש שהראה לעצמו שהוא מקצר בעבודה למען היות דבוק עם הציבור להשפיע להם רב טוב, "וכשהיה מתפלל ביחיד", ר"ל שלפעמים כשהיה מתבודד

בפני עצמו להתאחד באחדות, "אדם מניחו בזוית זו ומצאו בזויות אחרת", פירוש שלבני אדם נדמה להם שהוא בזוית זו העוה"ז, והוא היה בזוית אחרת בעולמות עליונים, כי כן דרך הצדיק, אף שהוא מדבר עם בני אדם, בכל זאת נפשו קשורה למעלה בעולמות.

ואפשר שלזה רמזו ז"ל באמרם "מאן דלא כרע במודים אחר כו' נעשה שדרתו נחש", כי זה מדה כנגד מדה, דבאמת צריך להבין מאין יבוא להצדיק גמור שלא יהיה יוכל למצוא עצמו שלם במעשיו? זה הוא באמת מחמת חטא הנחש בלתי אפשרי היות שלם, וזה "שלא כרע במודים", פירוש בדרך הכריעה, היינו עד שיראה איסר שפירושו כנ"ל ההכנעה הגדולה, והוא סובר בעצמו שתיקן הכל ולא התאמץ לבוא אל ז' מדריגות הנ"ל, "נעשה שדרתו נחש" מדה כנגד מדה עבור שלא הכניע עצמו.

ונחזור לביאור הכתוב. "לא יחל דברו" פירש"י ז"ל "לא יעשה דבריו חולין", י"ל הפירוש לפי דרכנו, שהצדיק הזה צריך לראות שלא יהא דבריו חולין כלל וכלל כי אם קדושה ודביקות, "אבל אחרים מוחלין לו", ר"ל אבל אחרים הבאים אליו בדבר הצטרכותם לפעול להם דברי גשמיות, הוא מוכרח לדבר עמהם בדברי חולין הגשמיים האלו לפעול להם כל צרכם, "ככל היוצא מפיו יעשה" פירוש ככל אשר יצא מפי הצדיק כן יעשה ה' אלקים, כמ"ש הצדיק גוזר והקב"ה מקיים.

או יאמר "ככל היוצא כו'", ע"ד שאנו אומרים "ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך", דהיינו שיפתח את שפתינו, "ופי יגיד" לשון המשכה, "תהלתך", ר"ל הדיבורים היוצאים מפי יהיו נמשכים עד עולם עליון הנקרא תהילה. ונמצא דברי קדושה שהצדיק מדבר הם דבוקים בפיו ונמשכים ועולים עד עולם עליון, ואינם נפסקים לצאת מפיו ממש רק דבוקים גם בפיו הקדוש, ולא כן דברי הגשמיות הנפסקים מהדיבור, והצדיק צריך לראות שגם דברי הגשמיות שלו יהיה ג"כ בקדושה וטהרה גדולה למען יעשה בהם ג"כ עשיות קדושה, וזהו "היוצא מפיו" פירוש אפילו דברי גשמי "יעשה" בהן תיקון.

וזהו שנאמר בפרשת מסעי "צו את בני ישראל כו' כי אתם באים אל ארץ כנען", פירוש כשתבואו להכניע ולשבר כח החיצונים וס"א הנקרא "ארץ כנען", "זאת הארץ אשר תפול לכם" כפירש"י ע"י שהפיל הקב"ה שרי האומות לפניהם, ולפי דרכנו פירושו אתם תפילו הס"א, "בנחלה" ר"ל ע"י התורה הקדושה הנקרא נחלה, "ארץ כנען לגבולתיה" ר"ל שתראו לשבר הגבולות של הס"א. ואמר הכתוב "והיה לכם פאת נגב ממדבר צין", פירוש אחר הגבול של הס"א על שאינו מניחה לכם לבא לפאת נגב היא החכמה ע"ד הנ"ל הרוצה להחכים ידרים, "מדבר צין" דאיתא מדבר צין הוא רמז להתורה הקדושה הניתנה בסיני, והס"א מעכבת אתכם מעסוק בה, ועיקר העיכוב הוא "על ידי אדום" כמ"ש מי מעכב שעבוד מלכיות, אבל אחר שתשברו את הס"א וגבולותיה, תזכו "והיה לכם גבול נגב מקצה ים המלח קדמה", "קצה ים" הוא העולם עליון הנקרא ים התלמוד, "המלח" ר"ל תמתיקו אותם כמו מלח הממתיק הבשר, "קדמה" פירוש ע"י שתגיעו בתורה לים העליון תעשו נחת רוח להבורא ב"ה שהוא קדמונו של עולם. "ונסב לכם הגבול מנגב למעלה עקרבים", פירוש שתזכו בזה לסבב אתכם עם הגבול הזה אחר שתתקנו אותו עד למעלה עקרבים, דאיתא "אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק", ר"ל "נחש" רמז לנחש הקדמוני שהטילה זוהמא, שעי"ז אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, כמו שכתבתי כבר בפרשתינו שהצדיק מוצא תמיד בעצמו חסרונות וקיצור בעבודתו יתברך, והוא באמת מחמת חטא הנחש, וזהו "נחש כרוך על עקבו" דהיינו חטאים שאדם דש בעקביו כרוך עליו מחמת הנחש, "לא יפסיק" ר"ל בשביל זה לא יפסיק מדבקותו, ואמרו חז"ל "הני מילי נחש אבל עקרב יפסיק", זה רמז שאם חלילה באיזה חטא נכשל שהוא חלילה סכנה דהיינו חטא ממש ח"ו, עי"ז יפסוק עצמו מהדביקות חלילה, וזהו שאמר הכתוב כשתשברו ותכניע הס"א אזי תגיעו למעלה עקרבים, שלא ישלוט בכם שום עקרב הוא חטא ממש חלילה, ותהיו למעלה שלא יוכל ליגע בכם כזאת.

והשם יזכנו לעבדו בתמים שלא ישלוט בנו יצה"ר, ונזכה במהרה לביאת משיחנו שיתוקן חטא הנחש ומלאה הארץ דעה. אמן כי"ר.